

JOSIP VANDOT:

Kocljeva osveta.

Planinska pripovedka.

8.

a se je splazil nazaj okrog stene in je zopet zagledal Anjo Panjo, ki je stala še vedno na prejšnjem mestu in mu je žugala z debelo pestjo. Toda — ojoj! Tudi tu je prenehala polica in tudi tu je strmela vanj gladka stena, kakor da je z obličem zoblana. Kocelj je gledal v strahu navzgor, gledal je navzdol — a nikjer škrbice, nikjer stopinjice, nikjer ozkega roba, da bi se ga oprijel in se dvignil kvišku ali pa bi se spustil navzdol... Koclju so se naježili lasje na glavi in mravlje so mu zagomazele po hrbtu. S tresočo roko se je pokrižal in je rekel: »Oče, Sin in sveti Duh! Zaskočil sem — in zdaj ni več rešitve zame. Tu na polici me bo dohitela žalostna smrt. A jaz nisem zaslužil take smrti. Oče, Sin in sveti Duh...«

Zopet se je pokrižal in mravlje na njegovem hrbtu so se zgostile še bolj. Obrnil se je in se je plazil nazaj. Na vse strani se je oziral, da bi našel mesto, kjer bi mogel varno stopiti s police. Toda iskal je zaman in tudi trudil se je zaman. Obupal je in je vedel, da ne pride drugače s te police, kakor da se strmoglavi naravnost v prepad in se tam ubije... Zopet se je vrnil. Na polico je sedel in je zaklical Anji Panji, ki je še vedno stala globoko tam doli: »Teta Anjara Panjara! Rečem vam zdaj, da se lahko veselite in ste lahko zadovoljni. Ni vam več treba, da mi odrežete ušesa in jezik. Za to bo že poskrbela siromašna smrt... Vedite, teta Anjara Panjara — zaskočil sem pa ne morem nikamor z nesrečne police. Če ste dobra ženska, izmolite očenaš za mojo ubogo dušo, ki bo že jutri v nebesih...«

Anja Panja je gledala kvišku in je merila z očmi polico, ki je na njej sedel siromašni Kocelj. Plosknila je z debelimi rokami in se je na ves glas zasmejala: »Hoho, pobič! Glej, glej — kako lepo si se ujel v svojo lastno past! O, zdaj pa le tarnaj in se cmeri! Nihče ti ne pride na pomoč. Žalostne smrti boš umrl. Pa ti je prav. Zakaj si pa tak nepridiprav? Jutri zjutraj pridem pogledat in te vprašat, kako ti je kaj. Hehe, seveda, če boš mogel še govoriti...«

Anja Panja se je še enkrat hudobno posmejala in je počasi in nerodno splezala s skale. Stopila je na peščevje in se je lahkotno drsala navzdol. Kocelj pa jo je gledal in tesno mu je bilo pri srcu. Pa je zavpil, da ga je Anja Panja prav dobro slišala: »Teta Anjara Panjara, slišite! Ne bodite tako hudobni — lepo vas prosim! Čarovnica ste, da je pod solncem ni lepše. Dajte, napravite tisti svoj cigumigu in začarajte tako, da bom jaz lahko prišel s te preklicane police. Za plačilo pa vam dam svoje levo uho, saj desno mi tako še zadostuje. Lahko mi ga takoj odrežete, če hočete! Ne bodite taki, teta Anjara Panjara! Saj vam ponujam uho, obe ušesi vam ponujam, če jih hočete!«

Anja Panja se je zagrohotala tako, da je jekalo od strmih pečin. Samo z roko je zamahnila, a okrenila se ni več in tudi Koclja ni pogledala več. Ko se je pridrsala na konec peščevja, je krenila naravnost proti bukovemu gozdu. Tam je hipoma izginila. Kocelj je ni več videl.

Kocelj je zdihoval na polici: »Le beži, hudoba, in pripoveduj doma svoji nemarni mački, kako si Koclja danes nagnala v past. O, le beži in se nikdar več ne vrni! Jaz vem, da te ne vidim nikoli več. Zakaj nocoj bom umrl. Pet očenašev bom zmolil, potem bom pa umrl...«

In Jankov Kocelj je povetil glavo na prsi in v srcu mu je bilo tako nekam čudno, da so mu silile vroče solze v oči. Saj je vedel, da je izgubljen in da ni zanj nobene rešitve več. Kmalu, kmalu pride noč; zvezde pridejo, z zvezdami pa strupeni mraz. Ledeni veter zaveje z bližnjih snežišč, naravnost v obraz zaveje Koclju. Kocelj pa sedi na samotni polici in se stiska k mrzli skali. In zaspil in zasanja kdo ve kaj. In otrpne v silnem mrazu, in roka izpusti skalo, ki se zanjo krčevito oprijema. Kocelj omahne in zdrkne navzdol. Mogoče še krikne v svoji otrplosti; toda že v naslednjem trenutku leži v črnem prepadu, leži razbit...

»Ovbel!« je Kocelj bridko vzdihnil. »Zakaj mora biti tako? Glejte, pa sem se napotil v mesto, kjer živé samo dobri ljudje, ker mi je pisala naša Jelica. In spotoma sem se že veselil, ker sem naletel na pritlikavca Brinclja. Oj, tako lepo bi kazal po mestu ljudem pritlikavčev nos in tako lepo bi si bil prislužil poln klobuk rumenih cekinov! Pa moram zdaj zaradi Anjare Panjare sedeti tukaj in čakati, kdaj me pograbi smrt... Anjara Panjara! Če bom danes utekel smrti, potem ti obljudljam, da ti bo gorje na svetu! Tvojo nemarno mačko oderem na meh, tebe pa zaprem naravnost v sršenovo gnezdo.«

Kocljeva žalost je naglo prešla v silno jezico. Kar pest je skrčil in je tolkel z njo po trdi skali. Potem pa se je dvignil in se je plazil po polici iz kraja v kraj. Še enkrat je pozorno pregledal vso steno, toda našel ni ničesar, kar bi ga moglo rešiti. Zato pa je zopet sedel na polico in je strmel brezmiselno v divji zagorski svet, ki se je raz-

grinjal vse okrog njega. Daleč doli nekje je videl beli prod, ki je po njem tekla Sava, izvirajoča tam v bližini iz visoke skale. Sneg je videl vsepovsod po nasprotnih gorah, a ta sneg ni bil bel, ampak škrlatno-rdeč, ker so ga božali zadnji žarki zahajajočega solnca. Smrtna tihota je spala nad vsem zagorskim svetom in ta tihota je bila tako velika, da je Kocelj razločno slišal utripanje lastnega srca...

Nenadoma je glasno in presunljivo zavreščalo nad Kocljem. Kocelj je pogledal kvišku in je videl jastreba, ki je krožil nizko nad njim. Neprijetno in hripavo je vreščal, da je šlo Koclju skozi ušesa. Zato pa se je Kocelj razjezil in je pričel žvižgati na prste, da bi pregnal nevšečnega jastreba. No, jastreb se je res prestrašil rezkega žvižga. Dvignil se je više in je v naglem poletu odplaval preko dolinice in je izginil med nemim skalovjem.

»Hm, nemara me boš ti jutri pojedel za zajtrk,« si je mislil Kocelj. »Jutri, ko bom ležal ubit tam doli v prepadu... Pa naj bo, če že mora biti tako! Pet poštenih očenašev izmolim — pa naj bo! Saj nihče ne bo jokal za mano. Krivogledi stric iz Podkuž se bo nemara še celó smejal in mi bo privoščil. Samo naši Jelici bo hudo, ko pride poleti iz mesta in zve, da sem jaz umrl tako žalostno.«

Kocelj je sklonil glavo in je prekrižal roke na prsih. In čuj! Tedaj se je kar nenadoma ogasilo prikrito zvončkljanje. Kdo ve, od kod je prihajalo in se je vedno bolj bližalo... Kocelj je dvignil glavo in je poslušal. Kar sapo je zadrževal in se niti dihati ni upal. Zvončkljanje je postajalo vedno razločnejše in se je čulo tako, kakor da bi nekje padal cekin na cekin... Kocelj je strmел in je vedel, da prihaja tisto zvončkljanje od desne strani. Zato je gledal tja in se niti ganil ni v začudenju.

In glej! Kar nenadoma se je prikazalo izza ovinka nekaj velikega, sivega in je obstalo na polici tik pred strmečim Kocljem. Zvončkljanje je utihnilo, kakor bi trenil... In Kocelj je strmел na tisto veliko, sivo, ki ga je gledalo s čudnimi, svetlimi očmi. To je videl takoj, da stoji pred njim divja koza. In čudno — rdeč trak je imela privezan okrog vratu, na traku je pa visel droben, svetel zvonček, ki je zacingljal, kadar se je divja koza le malce premaknila. Čudno se je Koclju vse to zdelo. Kdo je pač ulovil divjo kozo in ji privezal zvonček na vrat? Divjo kozo, ki je ne ulovi niti brzi veter? — In Kocelj se je domislil povesti, ki mu jo je pravil na vasi Bobek. Bobek je bil pa lovec — divji ali pravi, tega Kocelj ni vedel prav. Pa je Bobek lepo pripovedoval, kako je na strmем skalovju kar z rokami ujel divjo kozo. Trak ji je zavezal okrog vrata, rdeč trak in na trak je privezal tudi zvonček. Potem pa je izpustil divjo kozo. In je zbežala divja koza v skalovje in je zvončkljala tam, tako lepo je zvončkljala, da se je Bobek od srca smejal... Tako je pripovedoval Bobek; Kocelj pa mu ni hotel verjeti. Zaradi tega ga je pa Bobek pošteno prijel za ušesa

in je strašno zavpil nad njim... No, zdaj pa Kocelj vidi, da je Bobek govoril resnico. Zakaj pred njim stoji tista divja koza, ki jo je bil ulovil Bobek. Rdeč trak ima privezan okrog vratu, na traku pa zvonček, ki cinglja, cinglja tako lepo, da se mora človeku srce smejati.

»Hej, hej!« je zavpil Kocelj polglasno, ko se je domislil vsega tega. A bliskoma se je divja koza zasukala in je kakor veter zbežala po polici, od koder je bila prišla. Kocelj je naglo vstal in je hitel za divjo kozo. Prišel je ravno do ovinka in je videl divjo kozo, ki je pribežala do konca police. Za trenutek je tam obstala in je gledala okrog sebe. Potem pa se je pognala navzgor in je naglo izginila za visokim, skalnatim robom. Samo še dvakrat, trikrat je zacingljal zvonček — potem pa je bilo zopet vse tiho...

Kocelj se je priplazil do konca police. »No,« si je rekel. »Divja koza je lahko prišla s te prebite police. Anjari Panjari sem se nekaj

hvalil, da mora biti zaradi plezanja divje koze sram pred mano. Pa bo nemara tudi res in se nisem lagal... Zato pa poglej, Kocelj, kako je mogla priti divja koza s police. Nemara pridem tudi jaz tako iz tega nesrečnega kraja, Anjara Panjara pa se bo morala zaradi moje smrti obrisati pod nosom...«

In Kocelj je pozorno gledal tja gori, kamor se je bila pognala divja koza. In resnično — tam je zapazil ozko škrbo, ki se je komaj, komaj razločevala na polici, nad škrbo pa tri male stopinjice. Kocelj je na glas zavriskal, ko je videl vse to. Z roko se je udaril po čelu, da ga je zbolelo, in si je rekel: »Pa da prej nisem videl tistele škrbice! Pa bi ne bilo treba javkanja in tarnanja. Da sem bil tako neumen in kratkoviden!«

Pa se ni prav nič pomišljal. Z vso silo se je pognal ob steni navzgor in je zgrabil z obema rokama za ostro škrbo. Za tri trenutke je obvisel nad globokim prepadom. A Kocelj se ni bal. Z vso močjo se je dvignil kvišku in je pokleknil na škrbo. Desno nogo je okrenil in že je stal z njo na varni stopinji. Potegnil je še levo nogo za sabo — in glej! Bil je rešen, zakaj tu gori je lahko stal in se mu ni bilo treba nič več bati. Gledal je okrog sebe in je zapazil nad sabo široko polico, ki je držala ravno v tisto smer, kjer je pričel plezati v skalovje, ko je pobegnil pred Anjo Panjo. Urno se je pognal na tisto polico. Skoro tekkel je po njej in je bil ves razigrane volje. Polica je polagoma držala navzdol in je prenehala ob široki, s snegom napolnjeni poči, ki je segala prav doli do peščevja. Kocelj je skočil na trdi, zmrzli sneg. Kar sedel je in se je podrsal kakor blisk navzdol. Pač se je prevrgel dvakrat ali trikrat in si je obdrgnil komolce in kolena. A ni se zmenil prav nič za to in se je samo smejal. Na varnem peščevju pa se je pobral s tal. Pogladi si je kolena in komolce in se je nekaj nacmeril. Toda že naslednji trenutek je zavihtel klobuček, da je skoro šojino pero odletelo, in je zavriskal: »Juhu — hopsasa!«

